

#K11

ISTORIJS PAMOKA KELYJE

NUO SIENOS IKI SIENOS: 630 KM PER LIETUVĄ
NUO IŠTAKŲ IKI NEPRIKLAUSOMYBĖS: 1000 METŲ ISTORIJS
27 METAI LIETUVAI - 27 OBJEKTŲ MARŠRUTAS

Kartu keliauja:

DELFI

#K11 MARŠRUTAS

630 KM
27 OBJEKTAI
3-5 DIENOS KELYJE
16 LIETUVOS RAJONŲ
9 MIESTAI

8 PILYS IR DVARAI
4 SOSTINĖS
3 OBJEKTAI PO ŽEME
3 TRAGIŠKOS VIETOS
3 PERGALĖS SIMBOLIAI

1000 METŲ LIETUVOS ISTORIJS

ATVEDUSIOS Į 27-ERIUS NEPRIKLAUSOMUS METUS

VIENOJE KELIONĖJE PER LIETUVĄ NUO SIENOS IKI SIENOS

Kada paskutinį kartą iš Vilniaus vykote iki pajūrio (arba priešinga kryptimi) nė vieno kilometro neįveikdami magistrale? Kada paskutinį kartą mokėtės istorijos keliaudami? Ar turite įdomių būdų švęsti Kovo 11-ąją bei kitas Lietuvai svarbias datas?

Lietuvon.lt ir Laisvės TV dovana Lietuvai 27-ojo gimtadienio proga - #K11 maršrutas, kurį įveikę per 3-5 dienas būsite pamatę beveik visus svarbiausius Lietuvos valstybingumo objektus, išmokę svarbiausias mūsų šalies istorijos pamokas, atradę negirdėtų dalykų iš praeities bei apžiūrėję vietas, kurių iki šiol nebuvote lankę. Tiesiog pasiduokite kvietimui keliauti Lietuvon - tam gali pakakti vos vieno ilgojo savaitgalio, o įspūdžių ir atradimų turėsite daugiau nei po savaitės atostogų užsienyje.

630 km tikros Lietuvos, nė vieno kilometro nuobodžiaja magistrale Vilnius-Klaipėda, ne tik didieji miestai, bet ir maži, nematyti miesteliai. Esu tikras, kad tai geriausia istorijos pamoka šeimai su paaugliais vaikais, draugų kompanijai ar kolegoms, norintiems pasirinkti kitokį variantą tokiu įprastu tapusiam komandos formavimui. Išdrįskite pabandyti šį istorijos maratoną per Lietuvą. Tam, kad visko nesužinotumėte net nekeliavę, informacijos ir vaizdų pateikiau dozuotai, tarsi žiūrint pro rakto skylutę, kad atradimo džiaugsmas liktų jums patiems.

Ko reikia, norint išbandyti visą #K11 maršrutą? 3-5 laisvų dienų, draugų ar šeimos kompanijos, automobilio bei mobilaus interneto.

Pirmyn!
Gero kelio,

Karolis Žukauskas
Lietuvon.lt įkūrėjas

KODĖL VERTA KELIAUTI #K11 MARŠRUTU?

Nuoširdžiai nekantrauju išbandyti Karolio dovaną, nes jau matau, kiek daug įdomių ir netikėtų dalykų laukia kelionės metu. Žinoma, tokia kelionė gali tapti tikru iššūkiu, bet Lietuvos paslaptys to vertos. Ypač laikiu galimybės pagaliau savo akimis išvysti Vytauto Landsbergio sugriautus kolūkius. O visiems keliautojams – sėkmės tyrinėjant laisvą mūsų valstybę!

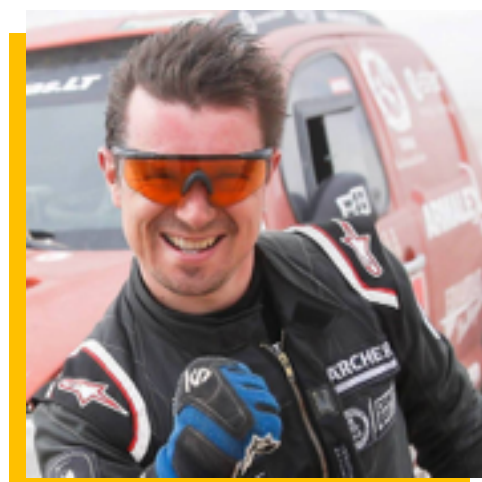
Andrius Tapinas,
Laisvės TV įkūrėjas

Martynas Starkus,
keliautojas

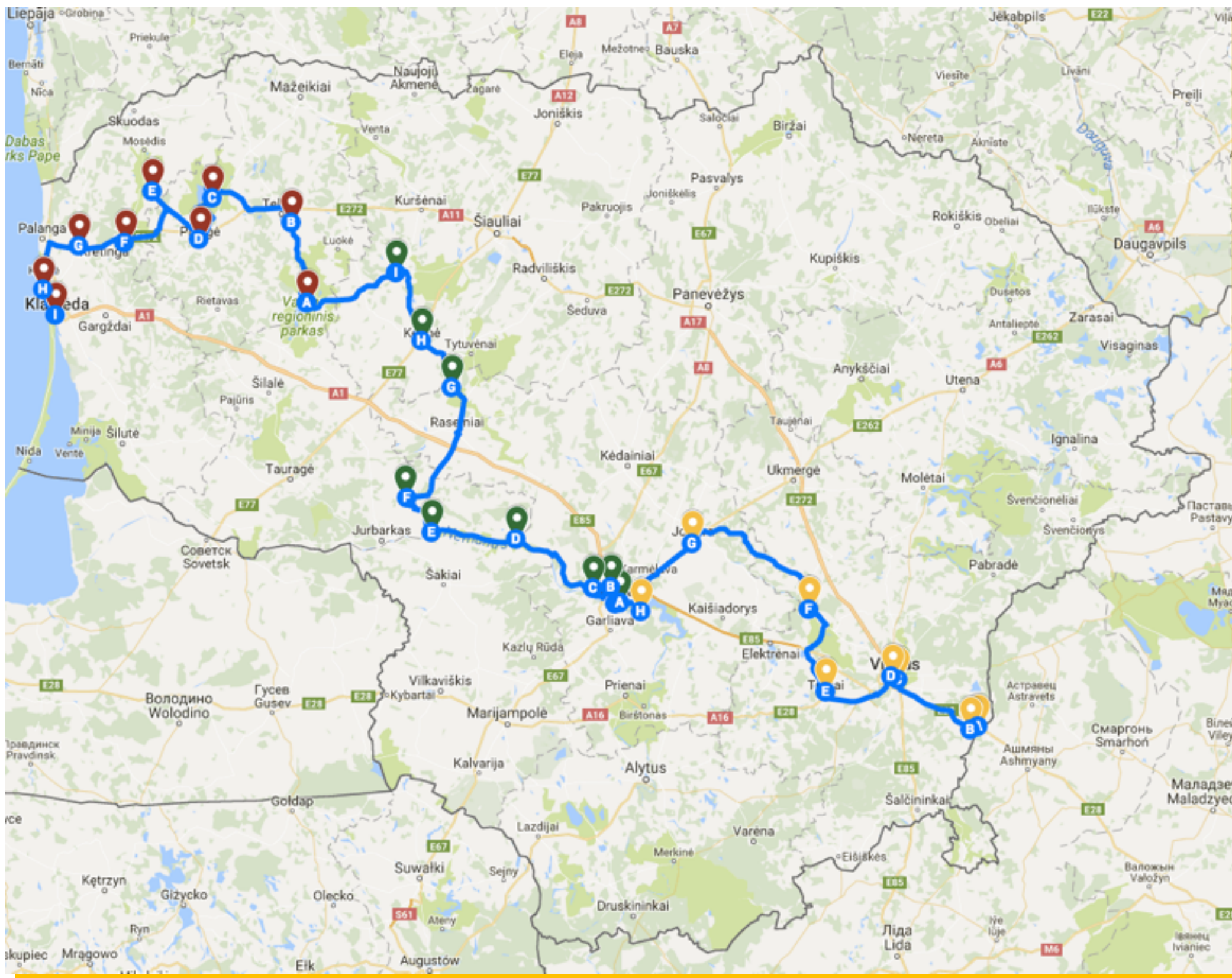
“Ten, pas juos, užsienyje, tai viskas geriau, pigiau, šilčiau, viskas - žmogui”. Taip sako. Būna – tiesą sako. Bet jie, greičiausiai, net nebandė keliauti po Lietuvą dabar. Patingėjo. Netiki. O veltui. Aš ten buvau. Su visa šeima. Mačiau. Mes buvome laimingi. Ir vėl grįšime. Nes gerai!

Man patinka, kad 300 km atstumą tarp Lietuvos sienų Kovo 11-osios proga Lietuvon.lt pasiūlė įveikti pravažiuojant dvigubai daugiau kilometrų - būtent tokios ir yra tikros kelionės, kai svarbu ne tai, kaip greitai sujungsi vieną tašką su kitu, o ką tarp jų pamatysi. O jei kažkam atrodo, kad Dakaras yra tik taškų sujungimas - ne, patikėkite, kartais mes ten savo ar ne savo noru tokių įdomių maršrutų atrandame... Bet šis 630 km maršrutas savo įdomumu, neabejoju, galėtų pretenduoti bent į vieną Dakaro ruožą. Išbandykite patys!

Antanas Juknevičius,
lenktynininkas

ŽEMĖLAPIS

Nuoroda į aktyvų maršrutą Google Maps: <https://goo.gl/VwxKtt>

KAIP NAUDOTIS ŽEMĖLAPIU TELEFONE KELIAUJANT:

Jūsų tikslas: atsidaryti maršrutą su Google Maps programėle telefone.

1. Atsidarykite šią nuorodą savo telefone.
2. Atsidarius Google Maps naršyklėje, spauskite ant savo vardo ikonos viršutiniame dešiniajame kampe arba ant "Sign in" / "Prisijungti".
3. Prisijunkite prie savo Google paskyros ir maršrutų žemėlapis automatiškai turėtų būti atidarytas Google Maps programėle telefonu.

Alternatyva: Prisijungę prie savo Google paskyros, atidarykite maršrutų žemėlapi per kompiuterį. Ten viršutiniame kairiajame kampe raskite žvaigždutę - ją paspaudę, išsaugosite maršrutą prie savo žemėlapių. Tuomet atsidarykite Google Maps programėlę telefone, Tuomet eikite į Meniu —> Jūsų vietos —> Žemėlapiai —> Dovana Lietuvai: #K11.

27 OBJEKTAI - 27 ĮVYKIAI IR LAIKMEČIAI

Visi #K11 maršruto objektai suskirstyti į tris dalis po 9 objektus - geltona, žalia, raudona. Maršruto startas - Medininkų pasienyje, bet galite pradėti ir priešingoje pusėje, Klaipėdoje, arba keliauti tik tam tikras maršruto atkarpas.

PIRMA DALIS: GELTONA

1991 m.	A. Medininkų pasienio postas - memorialas
14 amžius	B. Medininkų pilis
1918 m.	C. Signatarų namai Vilniuje
1991 m.	D. Sausio 13-osios memorialas
15 amžius	E. Trakų pilis
0-16 amžiai	F. Kernavės piliakalniai
20 amžius	G. Jonavos sinagoga
18 amžius	H. Pažaislio vienuolynas
1919-1940 m.	I. Istorinė prezidentūra Kaune

ANTRA DALIS: ŽALIA

1934 m.	A. Kristaus Prisikėlimo bazilika Kaune
1913 m.	B. IX fortas
17 amžius	C. Raudondvario dvaras
6-14 amžiai	D. Seredžiaus piliakalnis
1604 m.	E. Panemunės pilis
1951-1953 m.	F. Partizanų bunkeris - generolo J. Žemaičio vadavietė
Nuo 1916 m.	G. Lyduvėnų tiltas
1831 m.	H. Kelmės dvaras
19 amžius	I. Beržėnų dvaras

TREČIA DALIS: RAUDONA

1417-1926 m.	A. Žemaičių vyskupystės muziejus
1941 m.	B. Rainių Kančios koplyčia
1963-1978 m.	C. Šaltojo karo muziejus
1879 m.	D. Oginskių rūmai Plungėje
20 a.	E. Orvidų sodyba
6-13 amžiai	F. Kartenos piliakalnis
1875 m.	G. Kretingos dvaras
1939 m.	H. Memel Nord karinė baterija
1923 m.	I. Klaipėdos teatro aikštė

KIEK DIENŲ PASKIRTI #K11 MARŠRUTUI

Sukantiems galvas, per kiek dienų įveikti #K11 maršrutą, parengėme 3 skirtingų tempų rekomendacijas.

5 DIENOS: VYTAUTO DIDŽIOJO ŽIRGŲ TEMPU

5-6 objektai ir apie 100-150 km “ant žirgų” kasdien - toks tempas įkandamas net keliaujant su mažais vaikais. Vytautas Didysis tiek su žirgu nujodavo, tai negi nepavysite automobiliu?

Lietuvon.lt rekomendacija:

- 1 diena: 5 objektai, 100 km, nakvynė Kernavėje.
- 2 diena: 6 objektai, 125 km, nakvynė Kaune arba Raudondvaryje.
- 3 diena: 5 objektai, 150 km, nakvynė Kelmėje arba aplink ją.
- 4 diena: 5 objektai, 150 km, nakvynė Plungėje, Plateliuose arba aplink.
- 5 diena: 6 objektai, 110 km, užbaigimas Klaipėdoje.

4 DIENOS: ANTANO SMETONOS LIMUZINO TEMPU

6-8 objektai ir apie 130-175 km vairavimo kasdien - bus iššūkių, ypač paskutiniąją dieną, bet anksti kėlus ir negaištant laiko nusukimams - per 4 dienas tikrai pamatysite visus objektus.

Lietuvon.lt rekomendacija:

- 1 diena: 6 objektai, 160 km, nakvynė Jonavoje arba aplink ją.
- 2 diena: 7 objektai, 130 km, nakvynė Panemunėje.
- 3 diena: 6 objektai, 175 km, nakvynė Telšiuose.
- 4 diena: 8 objektai, 165 km, užbaigimas Klaipėdoje.

3 DIENOS: VYTAUTO LANDSBERGIO KOLŪKIŲ GRIOVIMO TEMPU

Panašiu greičiu lėkė šiferio skiedros nuo kolūkių stogų, kai V. Landsbergis juos savomis rankomis griovė. Po 9 objektus ir apie 200 km per dieną - čia labai didelis iššūkis ir rizika kažko nespėti, bet jeigu turite tik vieną ilgąjį savaitgalį, daug energijos ir norą pabėgioti apžiūrinti objektus - bandykite. Tik pamirškite ilgą miegą ir lėtus pietus!

Lietuvon.lt rekomendacija:

- 1 diena: 9 objektai, 205 km, nakvynė Kaune.
- 2 diena: 9 objektai, 230 km, nakvynė Varniuose ir aplink.
- 3 diena: 9 objektai, 195 km, užbaigimas Klaipėdoje.

PRIEŠ IŠVYKSTANT

Įvertinkite tai, kad ne visuose Lietuvos regionų miesteliuose galima rasti maitinimo įstaigų - net jeigu jos ir yra, kartais būna užimtos dėl vietinių vestuvių ar gedulingų pietų. Todėl kiekvienai dienai iš anksto pasirūpinkite maistu, jei kartais nerastumėte maitinimo įstaigų. Kaip jų ieškoti? Paprasčiausi du būdai: Google paieška arba skambutis informacijos telefonais (118, 1588), kurie išvardija visas tam tikroje vietovėje veikiančias maitinimo įstaigas.

Nakvynių vietas rekomenduotina rezervuoti iš anksto - todėl gerai įvertinkite, koku tempu keliausite. Viešbučių ieškokite [Booking.com](https://www.booking.com), kaimo turizmo sodybų: [AtostogosKaime.lt](https://www.atostogoskaime.lt), [PrieZero.lt](https://www.priezero.lt) ir kt. Ir žinoma, nepamirškite galimybės miegoti palapinėje!

Labai nedidelę maršruto dalį sudaro žvyrkeliai arba miško keliai. Didžioji maršruto dalis eina asfaltu, todėl net ir su paprastu automobiliu #K11 maršrutą įveiksite visais metų laikais.

Pasikraukite telefonus, pasiimkite fotoaparata, grynųjų pinigų (keliaujant regionuose ne visur galima atsiskaityti kortelėmis), atsispausdinkite arba į savo telefoną atsisiųskite šį maršrutų aprašymą ir pirmyn!

Patiko šis maršrutas ir norėtumėte taip keliauti dažniau? O gal jums #K11 maršrutas per ilgas, ir savo el. paštu norėtumėte kas mėnesį gauti po du trumpesnius kelionėms po Lietuvą parengtus maršrutus? Išbandykite maršrutų prenumeratos paslaugą "Nuotykių su Lietuvon.lt": www.lietuvon.lt.

Gero kelio!

PIRMA DALIS

GELTONA

MEDININKAI - KAUNAS

205 KM

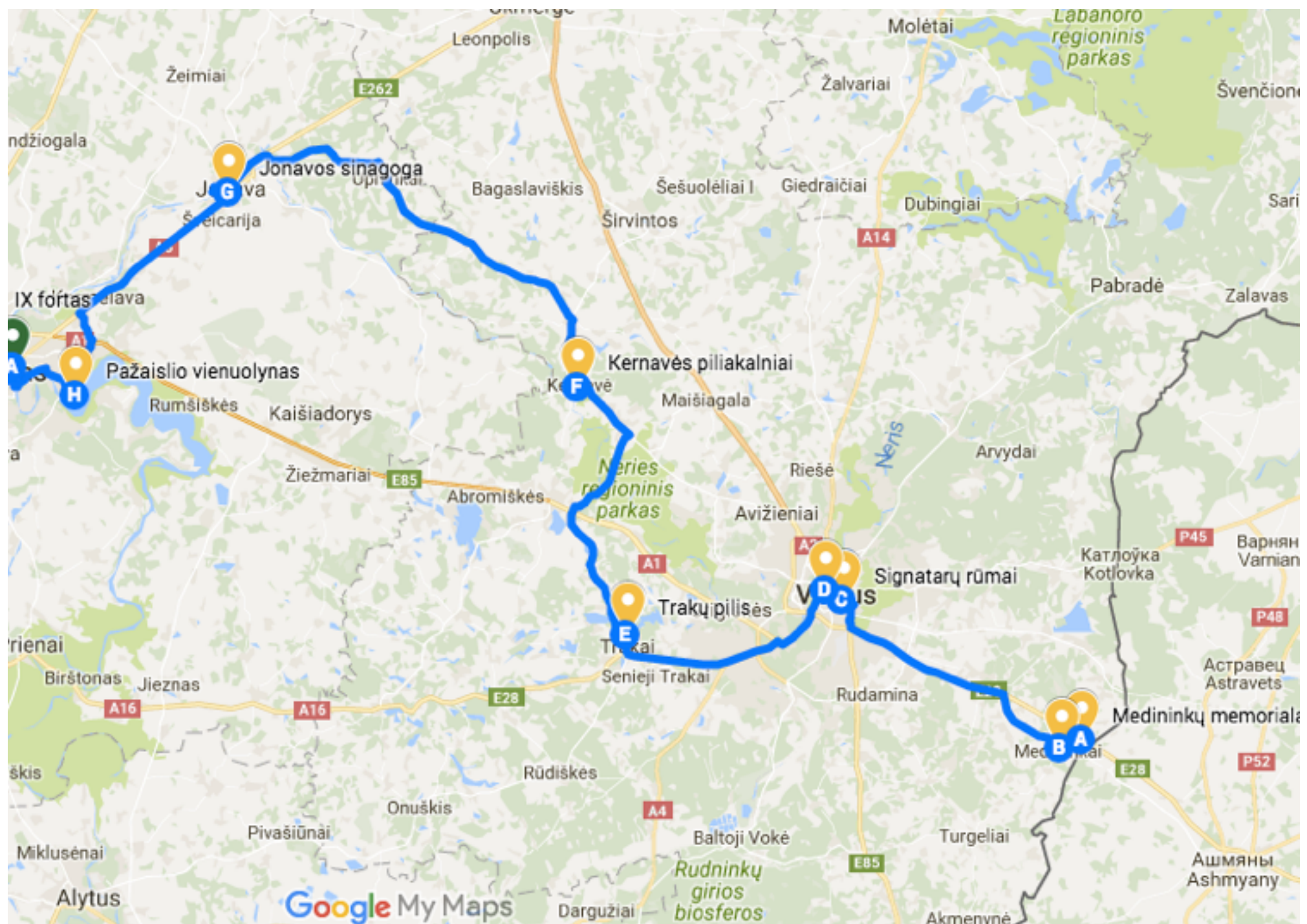
4 SOSTINIŲ ATKARPA

PIRMA DALIS: GELTONA

Šioje šalies dalyje - daugiausiai objektų, susijusių su Lietuvos valstybingumu: visos 4 sostinės, tragiški ir pergalingi Nepriklausomybės kovų įvykiai. Pažįstami ir matyti objektai? O jūs pabandykite juos aplankyti vienos kelionės metu, domėdamiesi istorija - susidėlios labai puikus Lietuvos istorijos vaizdas.

Maršruto ilgis: 205 km.

1991 m.	A. Medininkų pasienio postas - memorialas
14 amžius	B. Medininkų pilis
1918 m.	C. Signatarų namai Vilniuje
1991 m.	D. Sausio 13-osios memorialas
15 amžius	E. Trakų pilis
0-16 amžiai	F. Kernavės piliakalniai
20 amžius	G. Jonavos sinagoga
18 amžius	H. Pažaislio vienuolynas
1919-1940 m.	I. Istorinė prezidentūra Kaune

PIRMA DALIS: A OBJEKTAS (NR. 1)

1991 m.

Google Maps koordinatės:

54.54803, 25.68336

LANKYMAS

Muziejus lankomas tik iš anksto susitarus.

www.cust.lt/web/guest/apiemus/muziejus

PASKUTINĖS SOVIETŲ OKUPACIJOS AUKOS: MEDININKŲ PASIENIO PUNKTO MEMORIALAS

1991 m. liepos 31-osios ankstyvas rytas. Į Medininkų pasienio punktą, kurį tuo metu saugojo 8 neseniai Nepriklausomybę atgavusios Lietuvos pasieniečiai, įsiveržia sovietų milicijos ypatingosios paskirties būrio OMON smogikai iš Rygos. Po žvėriško sušaudymo per stebuklą gyvas liko tik vienas muitininkas - Tomas Šernas.

Dabar šioje vietoje galima rasti originalų restauruotą muitininkų vagonėlį, kuris tarnauja kaip memorialas ir muziejus Medininkų aukoms atminti.

Medininkų žudynių aukos: Antanas Musteikis, Stanislovas Orlavičius, Algimantas Juozakas, Mindaugas Balavakas, Juozas Janonis, Algirdas Kazlauskas, Ričardas Rabavičius.

Atstumas iki kito objekto: 4 km

PIRMA DALIS: B OBJEKTAS (NR. 2)

14 amžius

Google Maps koordinatės:

54.54007, 25.65124

LANKYMAS
Muziejus dirba:
III-VII 9-17 val.
Įėjimas mokamas
www.medinininkaipilis.lt

PO ŠIMTMEČIŲ DESTRUKCIJOS NESENAI ATGIMUSI: MEDININKŲ PILIS

14 amžius. Dažni kryžiuočių puldinėjimai lėmė Medininkų pilies atsiradimą - aptvarinė pilis leido gelbėtis gyventojams per priešų atakas. Manoma, kad ji pastatyta 14 a. pradžioje, pirmą kartą Kryžiuočių ordino šaltiniuose minima 1387 m. Pagal plotą tai buvo didžiausia aptvarinė pilis visoje LDK - savo forma panaši į Krėvos bei Lydos pilies, tačiau didesnė už jas.

Po Vytauto Didžiojo valdymo laikų, pilies reikšmė mažėjo, kol 15-16 amžių sandūroje stipriai nukentėjo nuo gaisro ir po to nebeatsigavo. Pilis ir toliau kentėjo nuo Napoleono kariuomenės, nuo Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų, taip vis labiau virsdama griuvėsiais.

Sovietų okupacijos metais Medininkų pilis keliskart buvo konservuota ir restauruota, tačiau tikrasis pilies renesansas prasidėjo po Nepriklausomybės atgavimo. Viename iš atstatytų bokštų įrengtas muziejus - būtinai pakilkite ir ant jo stogo, nuo kurio atsiveria platus vaizdas į visas puses.

Turėdami laiko: Visai netoli Medininkų pilies (vos apie 4 km) stūksto Juozapinę nukarūnavusi aukščiausia Lietuvos kalva. Tiesa, jeigu ne medinis apžvalgos bokštas ant jos, kalvos, tikriausiai net nepastebėtumėte.

Atstumas iki kito objekto: 32 km

PIRMA DALIS: C OBJEKTAS (NR. 3)

1918 m.

Google Maps koordinatės:

54.682253, 25.289197

LANKYMAS

Muziejus dirba: II-VI 10-17 val.

Nuo 2017 03 01 uždarytas dėl ekspozicijos keitimo.

Įėjimas mokamas.

www.lnm.lt

ČIA VISKAS PRASIDĖJO: SIGNATARŲ NAMAI

Pirmojo pasaulinio karo metu šiame pirklio Štralio pastate veikė Lietuvos šalpos komitetas, kurio patalpose 1918 m. ir buvo pasirašytas Lietuvos Nepriklausomybės aktas.

Signatarų namuose veikiančioje ekspozicijoje (kuri užima 13 kambarių) galima susipažinti su 20 a. pradžios Lietuvos tautiniu atgimimu, pasibaigusiu nepriklausomybe.

Nepriklausomybės aktas galėjo būti pasirašytas ir Lietuvos mokslo draugijos patalpose, kur gyveno Jonas Basanavičius. Vėliau sklido kalbos, neva J.Basanavičius neturėjęs pakankamai malkų draugijos namams šildyti, dėl to signatarai pasirinko kitą vietą.

Lietuvos nepriklausomybės aktą pasirašė 20 signatarų. Jų likimai skirtingi: 8 sulaukė savo mirties Lietuvoje, 2 vėliau buvo sušaudyti NKVD, 4 ištremti į Sibirą, 6 buvo priversti emigruoti.

Atstumas iki kito objekto: 3 km

PIRMA DALIS: D OBJEKTAS (NR. 4)

1991 m.

Google Maps koordinatės:

54.691171, 25.261050

LANKYMAS

Lankymas atviras, dėl ekskursijų į Seimą tartis iš anksto.

LEMTINGOS NAKTIES ĮVYKIAI: SAUSIO 13-OSIOS MEMORIALAS PRIE SEIMO

Tūkstančiai žmonių budėjo prie Seimo (tuometinės Aukščiausiosios Tarybos) 1991-ųjų sausio 13-ąją, kada sprendėsi Lietuvos likimas. Dalis tuo metu įrengtų gynybinių įtvirtinimų išsaugoti prie Lietuvos Respublikos Seimo, apgaubti stiklu, viduje įrengta ekspozicija.

Apie Sausio 13-ąją atskiro pasakojimo nereikia - bent vienas iš kartu keliaujančiųjų tikrai atsimena šiuos įvykius.

Būdami šalia, galite pasinaudoti galimybe aplankyti Seimą ir iš vidaus pamatyti patalpas, kuriose tomis Sausio naktimis buvo rengiamasi parlamento gynybai arba kuriose buvo priimtas Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo aktas 1990-ųjų Kovo 11-ąją. Dėl ekskursijų būtina tartis iš anksto (http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=120&p_b=3805&p_k=1).

Atstumas iki kito objekto: 28 km

PIRMA DALIS: E OBJEKTAS (NR. 5)

15 amžius

Google Maps koordinatės:

54.65298, 24.93417

LANKYMAS

Muziejus dirba:

Žiemą: II-VII 10-19 h

Rudenį ir pavasarį: II-VII 10-18 h

Vasarą: I-VII 10-19 h

Įėjimas mokamas.

www.trakaimuziejus.lt

VIENA IŠ LIETUVOS VIZITINIŲ KORTELIŲ: TRAKŲ PILIS

Pradėta statyti Kęstučio ir pabaigta jau jo sūnaus Vytauto valdymo laikais, Trakų pilis puikiai atliko savo gynybinę funkciją - ji niekada taip ir nebuvo užimta. Po pergalės Žalgirio mūšyje, salos pilis tapo didžiojo kunigaikščio rezidencija. Trakai tapo klestinčia LDK sostine, su gausybe pirklių, užsienio svečių ir pasiuntinių. Jogaila čia lankėsi 13 kartų.

16 amžiuje pilies reikšmė sumenko, sostinė buvo iškelta į Vilnių, o Trakų pilis tapo kilmingų asmenų kalėjimu. Po carinės Rusijos invazijos 17 a. viduryje pilis buvo sugriauta, miestas sunyko. Ilgą laiką pilies griuvėsiai stovėjo nejudinami - tik žadino 19 a. romantizmo poetų mintis.

Tarpukario metu pradėti pilies restauracijos darbai, galutinai pilis atstatyta tarybiniais metais. Trakų pilis atgavo 15 amžiaus vaizdą. Iki tobulo muziejaus, mano manymu, Trakų piliai trūksta šiuolaikiškai įrengtos ekspozicijos.

Turėdami laiko: Salos pilis neabejotinai yra lankomiausias Trakų objektas, tačiau daugelis pamiršta, kad Trakuose verta užsukti ir į Pusiasalio pilį, kuri pastatyta 14 a. Dabar atstatytas vienas pilies bokštas, jame veikia muziejus. Taip pat įdomūs Senieji Trakai - Vytauto Didžiojo gimtinė, kurioje išlikęs benediktinų vienuolyno pastatas.

Atstumas iki kito objekto: 34 km

PIRMA DALIS: F OBJEKTAS (NR. 6)

Google Maps koordinatės:

54.8838, 24.8517

0-16 amžiai

LANKYMAS
Piliakalnių lankymas atviras ir nemokamas.
Kernavės muziejus: www.kernave.org

KITŲ TOKIŲ PENKIŲ BALTIJOS ŠALYSE NĖRA: KERNAVĖS PILIAKALNIAI

Kernavė - pirmoji ir seniausia Lietuvos sostinė, 13-14 amžiuje buvusi vienas reikšmingiausių besikuriančios Lietuvos valstybės politinių ir ekonominių centrų. Greta penkių piliakalnių komplekso išaugo viduramžių miestas, turėjęs apie 3-4 tūkst. gyventojų, ir kurio didžioji dalis paslapčių dar laukia archeologų. Iki 1321 m. čia buvo Lietuvos valdovų rezidencija, klestėjusi Traidenio ir Vytenio valdymo laikais.

15 amžiuje išaugus Vilniui, Kernavė tapo daline kunigaikštyste, kurią valdė Gedimino sūnus Manvydas. 1365 m. ir 1390 m. Kernavės pilių kompleksas buvo sudegintas (pirmąjį kartą - kryžiuočių, antrąjį kartą - pačių miesto gynėjų). Vėliau Kernavė tapo dvaru, kurio reikšmė Lietuvai vis mažėjo. Nykstančią Senąją Kernavę prie Pajautos upės slėnio pakeitė prie dvaro ir bažnyčios besikurianti Naujoji Kernavė.

Turėdami laiko: Lankydami Kernavę, būtinai užsukę į naujai įrengtą Kernavės istorijos muziejų - tai pavyzdys, kokia forma reikia pateikti ekspozicijas muziejuose.

Atstumas iki kito objekto: 58 km

PIRMA DALIS: G OBJEKTAS (NR. 7)

20 amžius

Google Maps koordinatės:

55.06934, 24.27311

LANKYMAS
Į sinagogos vidų patekti nėra galimybių.

VIENA IŠ IŠLIKUSIŲ SKAUDAUS ISTORIJS PUSLAPIO SIMBOLIŲ: JONAVOS SINAGOGA

Kalbėti apie Lietuvos valstybingumą ir nepaminėti Lietuvos žydų - neįmanoma.

19 amžiuje pastatyta Jonavos Beit Midrash Hagadol sinagoga - tik viena iš šimtų Lietuvoje buvusių sinagogų, atspindinti tragišką Lietuvos žydų likimą ir neatkurtą jų architektūrinį paveldą.

Žydai Jonavoje Antrojo pasaulinio karo pradžioje sudarė net 80 proc. gyventojų, čia veikė 7 sinagogos - toks sakinytis tikėtų daugumai Lietuvos miestelių tarpukario metu. Kai kuriuose iki šiol galima rasti nesugriautas, bet apleistas medines arba mūrines sinagogas, kurios tarybiniais metais buvo paverstos gamybinėmis patalpos. Jonavos sinagogoje buvo įkurta kepykla.

Dabar pastatas privatizuotas ir apleistas.

Turėdami laiko: Pasivaikščiokite Jonavos Kauno gatvėje, kur išlikę istoriniai žydų pastatai. Jeigu neplanuojate sugrįžti į Jonavos rajoną, pasinaudokite galimybe tuo pačiu aplankyti ir menininkų puoselėjamą Žeimių dvarą.

Atstumas iki kito objekto: 33 km

PIRMA DALIS: H OBJEKTAS (NR. 8)

18 amžius

Google Maps koordinatės:

54.87635, 24.02182

LANKYMAS

Bažnyčios ir vienuolyno lankymo laikas skiriasi, būna ir tylos dienų ar savaitių - pasitikrinkite prieš atvykdami. Įprastai lankymas iki 16:30. Įėjimas mokamas.
www.pazaislis.org

BAROKO PERLAS, PRAĖJĘS VISUS ĮMANOMUS ISTORIJOS VERPETUS: PAŽAISLIO VIENUOLYNAS

Tikrojo baroko reikia ieškoti čia, Pažaislio vienuolyne. 17 amžiuje pastatytas, 18 amžiuje perstatytas vienuolynas labiau kvepia Italija nei lietuviškais viduramžiais. Be gražios architektūros, gamtos aplink, Pažaislio vienuolynas turi ir kažkokią nuostabią atmosferą, kurią nupasakoti čia nesilankiusiems sunku - išbandykite.

Bažnyčios ir kamaldulių vienuolyno ansamblis pastatyti 17-18 amžiuje LDK kanclerio Kristupo Zigmanto Paco iniciatyva. Nupirkęs sklypą Pažaislyje šalia Kauno, šią vietą jis pavadino pagal savo pavardę - Ramybės kalnu (Mons Pacis).

Ko tik nebuvo įkurta Pažaislio vienuolyno patalpose skirtingais laikmečiais: po 1831 m. sukilimo vienuolynas buvo uždarytas ir vėliau pritaikytas stačiatikių vienuolynui, o kamalduliai ištremti į Mogilovo sritį. Pirmojo pasaulinio karo metu čia veikė vokiečių karo lauko ligoninė, tarpukariu vėl grąžinta vienuolyno paskirtis. Tarybiniais metais čia buvo įkurtas Lietuvos centrinis archyvas, vėliau - senelių namai ir psichoneurologinė ligoninė, po to ir dailės muziejus.

Beje, kamaldulių vienuolės čia turi savo daržą, kurio vaistažolių galima išbandyti.

Turėdami laiko: Pažaislio vienuolyne įrengtas viešbutis leidžia išbandyti poilsį vienuolyno patalpose. Asketiškai įrengti kambariai tikrai neleis pamiršti, kur esate.

Atstumas iki kito objekto: 11 km

PIRMA DALIS: I OBJEKTAS (NR. 9)

1919-1940 m.

Google Maps koordinatės:

54.89755, 23.89747

LANKYMAS
Muziejus dirba: II-VII 11-17 h
Įėjimas mokamas.
www.istorineprezidentura.lt

IŠ ČIA VALDĖ ANTANAS SMETONA: ISTORINĖ PREZIDENTŪRA KAUNE

1919-1940 m. čia buvo įsikūrusi Lietuvos Respublikos Prezidentūra. 19 amžiaus viduryje rūmai iškilo kaip privatus pastatas, vėliau čia įsikūrė Kauno gybernatorius, o Pirmojo pasaulinio karo metais kurį laiką čia gyveno ir Vokietijos kaizeris.

Lietuvai paskelbus Nepriklausomybę 1918 m., iki Antrojo pasaulinio karo čia gyveno ir dirbo visi trys Lietuvos prezidentai - Antanas Smetona, Aleksandras Stulginskis ir Kazys Grinius. Būtent čia įvyko paskutinis Lietuvos Vyriausybės posėdis 1940 m. birželio 15 d., prieš pat prasidedant Lietuvos okupacijai.

Tarybiniais metais čia veikė kino teatras, biblioteka. Dabar čia įsikūręs muziejus, neblogai atspindintis tarpukario Lietuvos istoriją.

Turėdami laiko: Panaršykite nuostabią tarpukario Kauno architektūrą, kuri jau įtraukta į preliminarųjį UNESCO sąrašą. Geras įrankis internete susipažinti su šia modernizmo architektūra: <http://tarpukaris.autc.lt/>.

Atstumas iki kito objekto: 2 km

ANTRA DALIS

ŽALIA

KAUNAS - VARNIAI

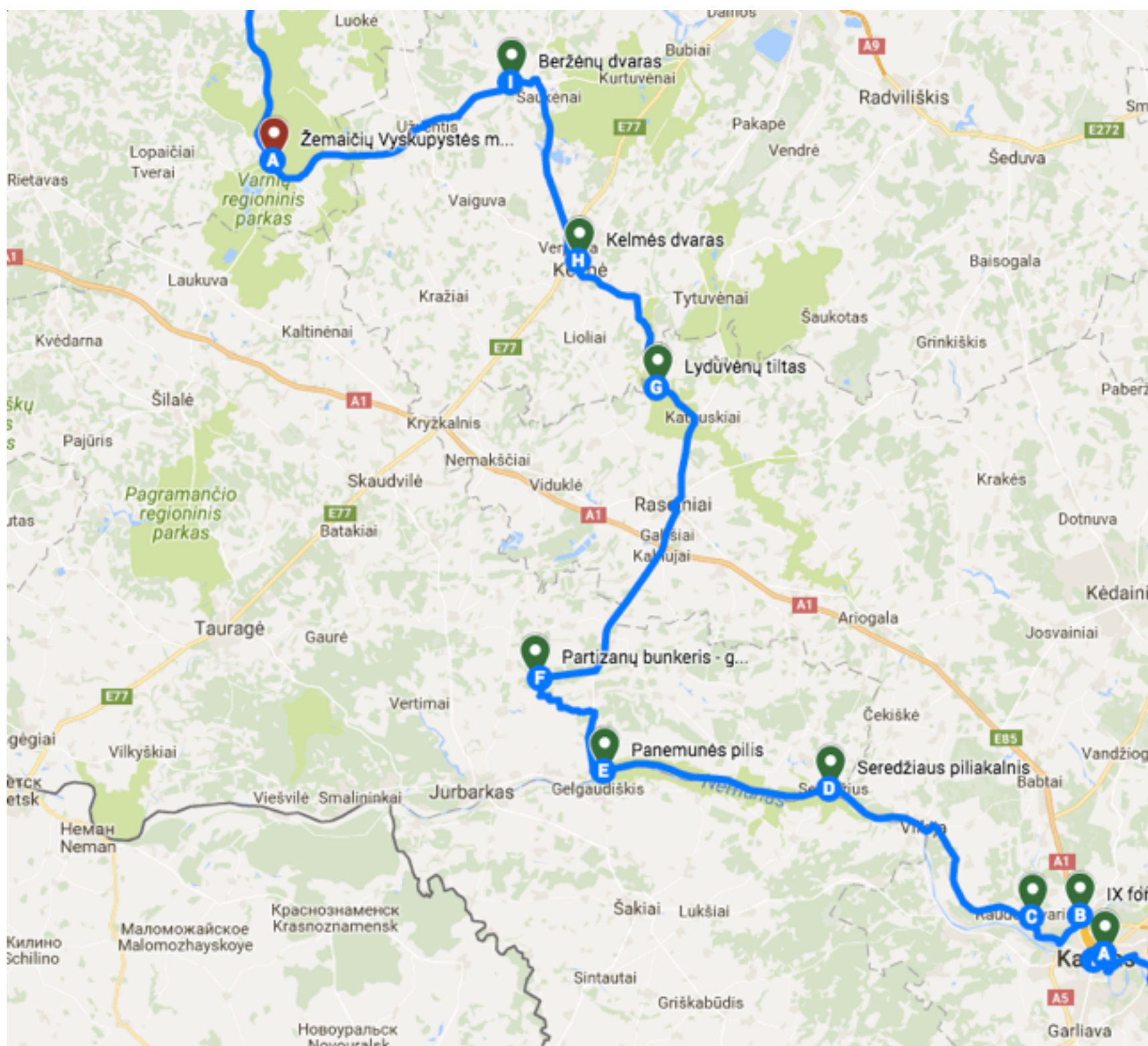
230 KM

NEMUNAS IR DVARAI

ANTRA DALIS: ŽALIA

Pradėję nuo, mano nuomone, vieno labiausiai neįvertintų Lietuvos architektūros objektų Kaune, kelionę tęsime palei Nemuną - atkarpa, kurioje gausu įdomių objektų, todėl teko išskirti tik du, tačiau turėdami laiko, čia galite praleisti daug ilgiau nei kelias valandas. Pro partizanų miškus, inžinerinius stebuklus kelionę baigsite dviem skirtingo likimo dvarais.

Maršruto ilgis: 230 km.

1934 m.
1913 m.
17 amžius
6-14 amžiai
1604 m.
1951-1953 m.
Nuo 1916 m.
1831 m.
19 amžius

- A. Kristaus Prisikėlimo bazilika Kaune
- B. IX fortas
- C. Raudondvario dvaras
- D. Seredžiaus piliakalnis
- E. Panemunės pilis
- F. Partizanų bunkeris - generolo J. Žemaičio vadavietė
- G. Lyduvėnų tiltas
- H. Kelmės dvaras
- I. Beržėnų dvaras

ANTRA DALIS: A OBJEKTAS (NR. 10)

1934 m.

Google Maps koordinatės:

54.90266, 23.91711

LANKYMAS
Nenurodamas laikas, kada į
bažnyčia negalima patekti.
Įėjimas nemokamas.
www.prisikelimas.lt

LIETUVOS ŠIMTMEČIO STATINYS: KRISTAUS PRISIKĖLIMO BAZILIKA KAUNE

1922 m. kilo idėja tuometinėje Lietuvos sostinėje Kaune pastatyti didžiulę bažnyčią - kaip padėkos Dievui už atgautą laisvę simbolį. 2004 m. bažnyčia buvo pašventinta. Taip - nuo idėjos iki pašventinimo praėjo 82 metai, nuo statybų pradžios 1934 m. - 70 metų.

Bažnyčios statybosėjo į pabaigą, kai jas sustabdė Antrasis pasaulinis karas. Tarybinės okupacijos metais bažnyčios erdvė greitai buvo perdaryta į penkiaaukštę radijo gamyklą. Varpinė pasitarnavo tokių užrašų, kaip "Šlovė TSKP", iškėlimui. Bažnyčios atgimimas prasidėjo su Lietuvos atgimimu, 1988-1989 m.

Savo istorija ši bazilika gali lygintis su Gaudžio katedra Barselonoje, monumentalumu irgi išsiskiria - tai didžiausia bazilikinė bažnyčia Baltijos šalyse. Tik užlipę ant jos stogo įrengtos aikštelės suprasite tikruosius bazilikos mastelius.

Mano nuomone, šis statinys Lietuvoje nėra tinkamai įvertintas - dėl savo istorijos, architektūros, gabaritų jis turėtų būti mažų mažiausiai vienas lankomiausių objektų Kaune.

Atstumas iki kito objekto: 10 km

ANTRA DALIS: B OBJEKTAS (NR. 11)

1913 m.

Google Maps koordinatės:

54.94467, 23.87339

LANKYMAS
Vasarą: II-VII 10-18 h
Žiemą: III-VII 10-16 h
Įėjimas mokamas.
www.9fortomuziejus.lt

BANDYMAS KAUNĄ PAVERSTI NEĮVEIKIAMA TVIRTOVE: IX FORTAS

19 amžiaus pabaigoje carinės Rusijos valdymo metu Kaunas buvo verčiamas karine tvirtove - miestą apsupo fortų ir artilerijos baterijų sistema. IX fortas pastatytas 20 a. pradžioje ir šiuo metu yra geriausiai išlikęs iš visų Kauno fortų.

Tarpukario metais fortas naudotas kaip kalėjimas, Antrojo pasaulinio karo metais naciai čia masiškai žudydavo žmones. Tarybiniu laikotarpiu čia dar kurį laiką buvo kalėjimas, vėliau įkurtas muziejus, veikiantis ir dabar. Slogus, kaip ir KGB muziejus Vilniuje, tačiau pamatyti bent kartą būtina.

Atstumas iki kito objekto: 11 km

ANTRA DALIS: C OBJEKTAS (NR. 12)

17 amžius

Google Maps koordinatės:

54.94323, 23.7829

LANKYMAS

Dvaras dirba:

II-V 10-19 h

VI 10-17.45 h

Įėjimas mokamas

www.raudondvariodvaras.lt

RAUDONAS RENESANSAS IR NEOGOTIKA PRIE NEMUNO: RAUDONDVARIO DVARAS

17 amžiaus dvaro rūmai dar pavadinami pilimi, kadangi turi jos bruožų. Keliavęs iš rankų į rankas, dvaras 19 a. pirmoje pusėje atiteko Tiškevičiams, kurie jį suremontavo ir šiek tiek perstatė. Po rekonstrukcijos rūmai tapo dar puošnesni ir įgijo neogotikos bruožų.

Valdant Tiškevičiams (iki 1915 m.) dvaras garsėjo kaip kultūros ir meno centras. Rūmuose buvo dailės galerija, biblioteka (apie 10–20 tūkst. knygų ir rankraščių). Dvare taip pat buvo įkurta oranžerija, kurios vietoje šiuo metu veikia restoranas.

20 amžiuje dvaro likimas buvo panašus kaip ir kitų Lietuvos dvarų - okupacinės kariuomenės, ligoninės, gamyklinė paskirtis ir kt.

Turėdami laiko: Nemuno atkarpa tarp Kauno ir Jurbarko nusėta įdomiais objektais - dvarais, pilimis, piliakalniais, kuriuos verta aplankyti. Visus juos rasite Lietuvon.lt žemėlapyje.

Atstumas iki kito objekto: 34 km

ANTRA DALIS: D OBJEKTAS (NR. 13)

Google Maps koordinatės:

55.08016, 23.4064

6-14 a.

LANKYMAS

Lankymas atviras ir nemokamas.

LEGENDA APIE LIETUVOS ĮKŪRĖJĄ PALEMONĄ: SEREDŽIAUS PILIAKALNIS

Lietuva nusėta piliakalniais, kurių kiekvienas slepia bent po keletą legendų.

Seredžiaus piliakalnis greta Nemuno dar vadinamas Palemono kalnu, kadangi piliakalnis siejamas su legendiniu Lietuvos įkūrėju Romos didiku Palemonu. Buvo teigiama, kad piliakalnis – tai Palemono kapas.

13-14 a. čia stovėjo lietuvių Pieštės pilis, ne kartą pulta kryžiuočių. 1363 m. pilis buvo užimta ir sudeginta.

Seredžiaus piliakalnis sutvarkytas ir gerai pritaikytas lankymui.

Atstumas iki kito objekto: 28 km

ANTRA DALIS: E OBJEKTAS (NR. 14)

1604 m.

Google Maps koordinatės:

55.09913, 22.98666

LANKYMAS
II-VII 10-16 h
Įėjimas mokamas.
www.panemunespilis.lt

AUTENTIŠKIAUSIA 17-18 A. LIETUVOS REZIDENCINĖ PILIS: ATGIMUSI PANEMUNĖS PILIS

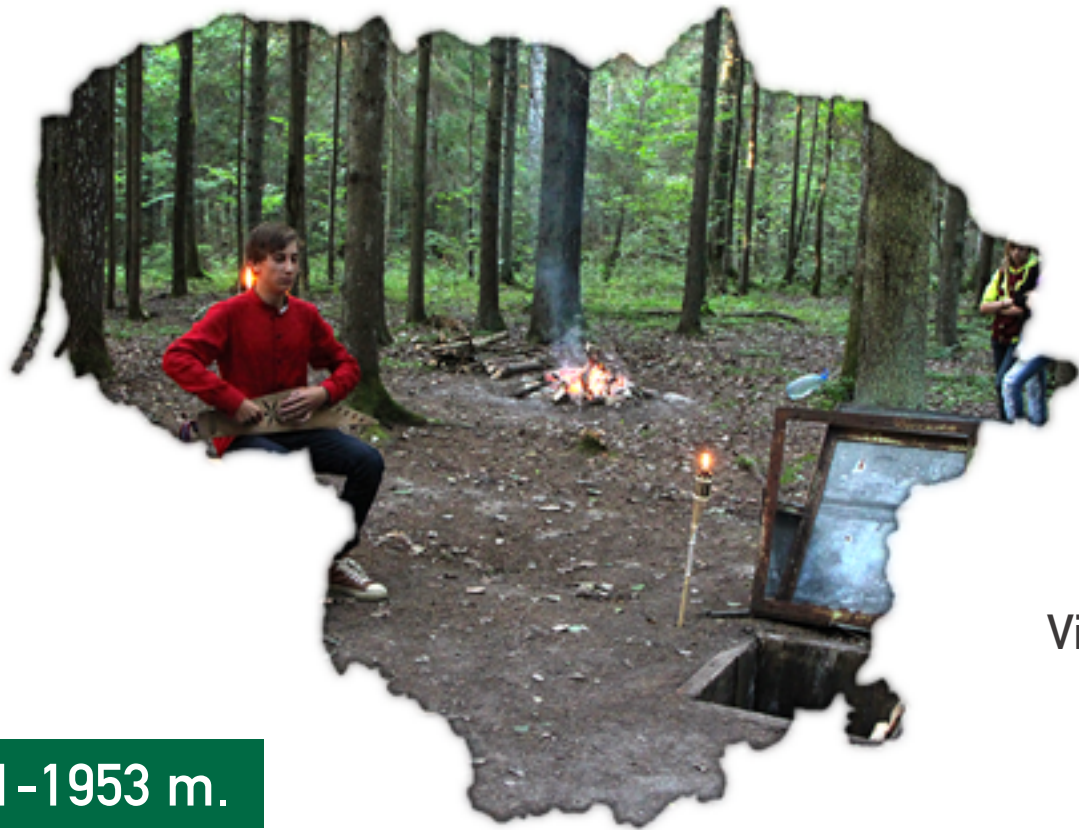
17 amžiuje statyta pilis architektūros požiūriu yra autentiškiausia 17-18 a. Lietuvos rezidencinė pilis. Ilgą laiką stovėjusi netvarkoma, dabar ji restauruota ir pritaikyta lankymui - čia įsikūręs viešbutis ir restoranas.

Kadangi pilis ilgą laiką buvo negyvenama, ji nebuvo daug perstatinėjama, todėl iki mūsų dienų architektūra pakito ne daug. Iš keturių pilies korpusų išliko trys: rytinis, pietinis ir vakarinis. Pastarojo korpuso kampuose stovi du iš buvusių keturių pilies bokštų.

Jeigu Panemunės pilis būtų arčiau didžiųjų miestų, ji neabejotinai taptų ne mažesniu traukos objektu nei Trakų pilis.

Atstumas iki kito objekto: 19 km

ANTRA DALIS: F OBJEKTAS (NR. 15)

Google Maps koordinatės:

55.19694, 22.85833

1951-1953 m.

LANKYMAS

Vieta atvira lankytojams, tik sudėtinga rasti - vadovaukitės kelio nuorodomis.

PARTIZANŲ BUNKERIS: GENEROLO JONO ŽEMAIČIO VADAVIETĖ

Partizanų istorijos laikotarpis geriausiai pažįstamas lankant išlikusius arba atkurtus bunkerius. Vienas iš tokių - Jurbarko rajone Šimkaičių miške esanti generolo Jono Žemaičio vadavietė.

Lietuvos rezistencijos laikotarpio prezidentu vadinamas J. Žemaitis šiame bunkeryje buvo įsikūręs 1951-1953 m.

1951 m. gruodžio 4 d. J. Žemaitis patyrė insultą, slėpėsi bunkeryje be gydymo. Atgavęs jėgas jis vėl atkūrė ryšius su partizanų būrių vadais.

1953 m. čekistai sužinojo apie bunkerį bei jame besislapstantį J. Žemaitį, iš Maskvos gavo įsakymą suimti jį gyvą. Įmetę dujomis užmaišytą sprogmenį, jie apsvaigino ten buvusius partizanus ir suėmė juos. J. Žemaitis išvežtas į Vilnių, vėliau išskraidintas į Maskvą, kur buvo tardomas paties L. Berijos ir 1954 m. nuteistas sušaudyti.

Atstumas iki kito objekto: 46 km

ANTRA DALIS: G OBJEKTAS (NR. 16)

Google Maps koordinatės:

55.50565, 23.08568

Nuo 1916 m.

LANKYMAS
Patekti ant tilto negalima,
tačiau jį apžiūrėti galima iš Dubysos slėnio.

VOKIEČIŲ, RUSŲ IR GALIAUSIAI LIETUVIŲ STATINYS REKORDININKAS: LYDUVĖNŲ TILTAS

1916 m., Pirmojo pasaulinio karo įkarštis. 2000 vokiečių karo belaisvių įdarbinti medinio tilto statymui, kuris turi sujungti du Dubysos slėnio krantus. Pastatytas tiltas tuo metu buvo vienas didžiausių medinių tiltų Europoje, tačiau kažkas iš inžinierių padarė klaidą - tiltas netiko traukinių eismui.

Todėl 1918 m. buvo pastatytas naujas tiltas, per Antrąjį pasaulinį karą susprogdintas, o 1952 m. vėl atstatytas ir saugomas (sovietai neleido jo net fotografuoti).

Tai yra aukščiausias (42 m) ir ilgiausias (599 m) tiltas Lietuvoje, ir stovint po juo kartais nesitiki, kad esi lygumų šalyje. Tiltas skirtas tik geležinkeliui, pėstieji ant jo patekti negali, tačiau puikūs tilto vaizdai atsiveria ir vaikstant po juo, Dubysos slėnyje Raseinių rajone.

Kodėl tiltas įtrauktas į šį maršrutą? Ne tik dėl to, kad jis ilgiausias ir aukščiausias Lietuvoje. Dar kartą perskaitykite jo aprašymą - argi tai neatspindi 20 amžiaus Lietuvos istorijos?

Turėdami laiko: Jeigu iki kito objekto - Kelmės dvaro - norėsite važiuoti ne pačiu trumpiausiu keliu, labai rekomenduoju užsukti į Tytuvėnus. Labai gražus vienuolyno ansamblis, apžvalgos bokštas, du pažintiniai takai - ir tai dar ne viskas, ką čia rasite.

Atstumas iki kito objekto: 21 km

ANTRA DALIS: H OBJEKTAS (NR. 17)

1831 m.

Google Maps koordinatės:

55.63832, 22.9382

LANKYMAS

Vasarą: I-V 8-18 h, VI-VII 10-14 h

Žiemą: I-V 8-18 h, VII 10-14 h

Įėjimas mokamas.

www.kelmesmuziejus.lt

VIETA, KUR PRASIDĖJO 1831 M. SUKILIMAS: KELMĖS DVARAS

Kelmės dvaro ansamblio mūriniai rūmai statyti 1780 m. Iki šių dienų yra išlikę devyni šios sodybos dvaro laikotarpio pastatai.

Daugiau kaip 300 metų Kelmės dvarą valdė lenkų kilmės bajorai Gruževskiai.

Šiame dvare pirmiausiai Lietuvoje prasidėjo 1831 metų sukilimas prieš carinę Rusiją. Julius Gruževskis buvo Raseinių apskrities sukilėlių komiteto narys. Sukilimas prasidėjo anksčiau nei planuota, kadangi kulkas beliejančius sukilėlius Kelmėje užklupo caro valdininkas rotmistras Poplonskis. Pralaimėjus sukilimui Julius Gruževskis emigravo į Prancūziją ir Šveicariją.

1940 m. paskutinė dvaro savininkė Gabrielė Gruževskienė su dukromis Sofija ir Adolfina buvo išvarytos iš dvaro, vėliau ištremtos į Sibirą.

Turėdami laiko: Iš Kelmės vykti į Berženus galite ir padarydami nedidelį ratą pro Kurtuvėnus, kuriuose galima apžiūrėti Kurtuvėnų dvaro pastatus arba du pažintinius takus Kurtuvėnų regioniniame parke.

Atstumas iki kito objekto: 27 km

ANTRA DALIS: I OBJEKTAS (NR. 18)

19 amžius

Google Maps koordinatės:

55.82578, 22.81396

LANKYMAS

Dvaro apžiūrėjimas tik iš išorės, patekti į vidų negalima. Dvaras privatus.

LABAI GRAŽUS, BET BE GYVYBĖS ŽENKLŲ IR SU VAIDUOKLIAIS: BERŽĖNŲ DVARAS

19 a. statyti neogotikiniai Beržėnų dvaro rūmai šiuo metu konservuoti ir nepritaikyti lankymui, tačiau savo didybe keliskart pranoksta kaimelį, kuriame jie įsikūrę.

Dvaras kadaise buvo labai prabangiai įrengtas, kalbama, kad dvaro bokšte buvo įrengta dvarininkės vonia. Dabar jis priklauso privatiems savininkams, kurie pradėjo, tačiau nebaigia dvaro rekonstrukcijos.

Beržėnų žmonės pasakoja, jog dvare vaidenasi - ramybės neranda apylinkės raganos, kadangi buvęs šeimininkas Stanislovas Gorskis turėjo raganų pavardžių sąrašą, nuteistų sudegimui ant gretimo Biržės kalno.

Atstumas iki kito objekto: 34 km

TREČIA DALIS

RAUDONA

VARNIAI - KLAIPĖDA

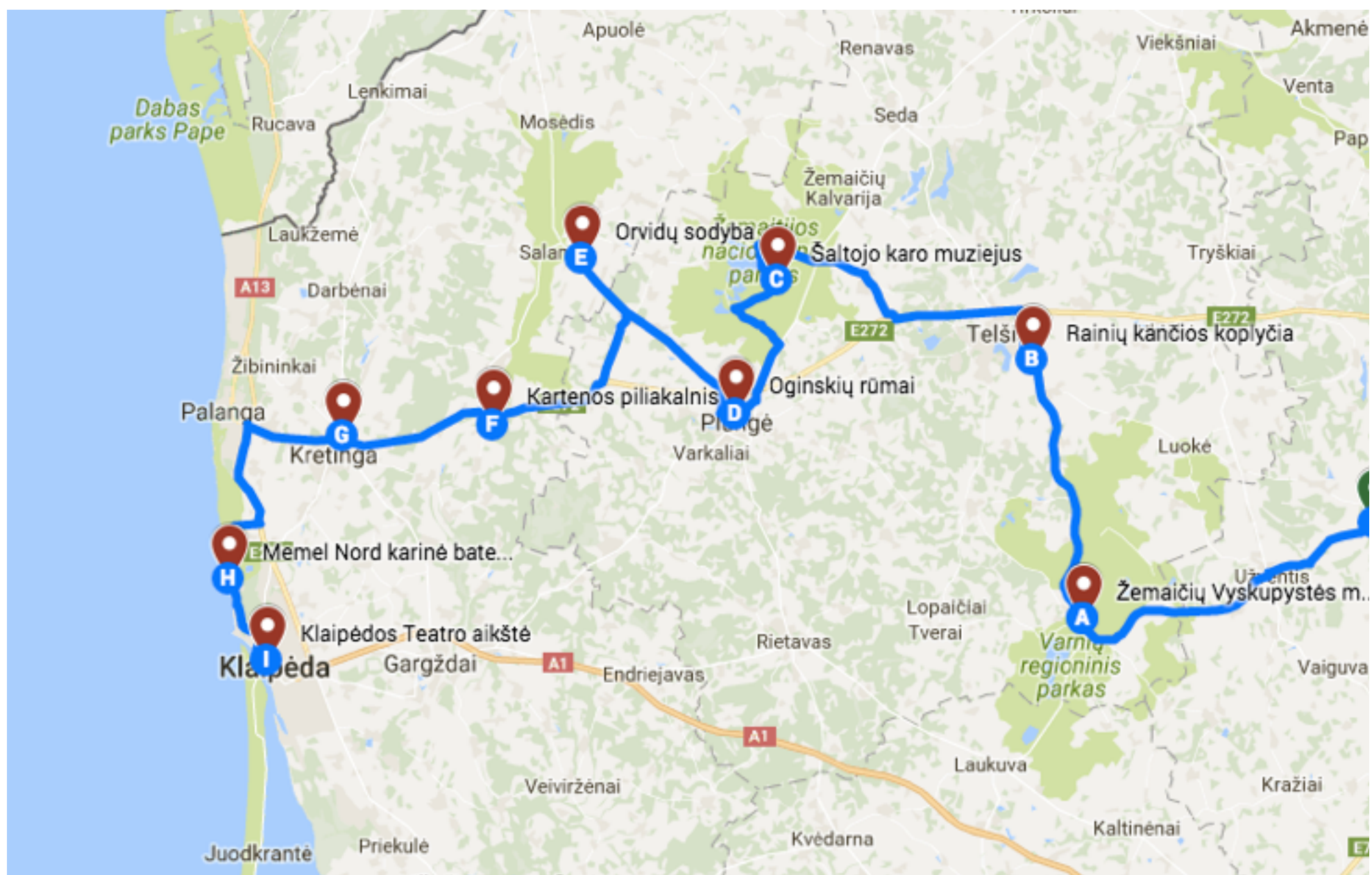
195 KM

ŽEMAITIJOS STEBUKLAI

TREČIA DALIS: RAUDONA

Raudonoji maršruto dalis gali pateikti daugiausiai staigmenų tiems, kas nėra išnaršę Žemaitijos. Skirtingi, unikalūs ir, tiesa sakant, įspūdingi objektai, slepiantys dar įspūdingesnę istoriją po savimi. Pasidomėkite ja - nuo tragiško žydų likimo iki iki raudonumo įkaitusios įtampos Platelių raketinėje bazėje, kuris dabar virtęs Šaltojo karo muziejumi; Nuo dabar ištaigingų Oginskių rūmų iki apleistos, bet sunkiai sugriaunamos Memel Nors karinės baterijos, saugojusios nacius nuo galimo puolimo iš Baltijos jūros.

Maršruto ilgis: 195 km.

1417-1926 m.	A. Žemaičių vyskupystės muziejus
1941 m.	B. Rainių Kančios koplyčia
1963-1978 m.	C. Šaltojo karo muziejus
1879 m.	D. Oginskių rūmai Plungėje
20 a.	E. Orvidų sodyba
6-13 amžiai	F. Kartenos piliakalnis
1875 m.	G. Kretingos dvaras
1939 m.	H. Memel Nord karinė baterija
1923 m.	I. Klaipėdos teatro aikštė

TREČIA DALIS: A OBJEKTAS (NR. 19)

1417-1926 m.

Google Maps koordinatės:

55.74394, 22.37221

LANKYMAS
Vasarą: I-V 8-17 h, VI-VII 11-17 h
Žiemą: I-V 8-17 h
Įėjimas mokamas.
www.varniai-museum.lt

NE TIK RELIGIJOS SKLAIDOS CENTRAS: ŽEMAIČIŲ VYSKUPYSTĖS MUZIEJUS

Mažame, bet istoriškai svarbiame Varnių miestelyje tai yra didžiausias pastatas. Anksčiau čia buvo įsikūrusi Varnių kunigų seminarija, dabar - muziejus, kuriame galima susipažinti su Žemaičių vyskupystės reikšme Lietuvos istorijai ir svarbiausiais vyskupais.

Carinės Rusijos administracijai 19 a. uždarius Vilniaus Universitetą, Varnių kunigų seminarija ir Vilniaus Medicinos fakultetas buvo vienintelės aukštosios mokyklos Lietuvoje. Čia dirbo ir mokėsi nemažai iškilių Lietuvos kultūros, meno, mokslo ir politikos srityse vėliau pagarsėjusių žmonių.

Muziejuje rasite informacijos apie garsiausius Žemaičių vyskopus - Antaną Tiškevičių, Joną Lopacinskį, Kazimierą Pacą, Motiejų Valančių ir kitus. Būtinai įlipkite į bokštą, nuo kurio atsiveria vaizdas gerokai toliau, nei tęsiasi Varniai.

Turėdami laiko: Pasivaikščiokite po Varnius, apžiūrėkite senąsias jų bažnyčias.

Atstumas iki kito objekto: 27 km

TREČIA DALIS: B OBJEKTAS (NR. 20)

1941 m.

Google Maps koordinatės:

55.96426, 22.29471

LANKYMAS

II-V 9-17 h

VI 10-17 h

www.muziejusalka.lt

SOVIETINIO TERORO ATMINIMO SIMBOLIS: RAINIŲ KANČIOS KOPLYČIA

Rainių Kančios koplyčią įtraukiu kaip simbolį to, ką karo metais Lietuvoje turėjo išgyventi lietuviai, kuriuos niokojo abi karo pusės - tiek naciai, tiek sovietai.

Antrojo pasaulinio karo pradžioje 1941 m. birželio 24-25 naktį iš buvusio Telšių kalėjimo bolševikai į greta esančių Rainių miškelį išvežė ir ten žiauriai nužudė 76 politinius kalinius. Šiam įvykiui įamžinti čia buvo pradėta statyti koplyčia, tačiau dėl antrosios sovietų okupacijos nebaigta statyti ir nugriauta.

Prie senojo koplyčios projekto sugrįžta jau po Nepriklausomybės atgavimo 1991 m. - čia pastatyta graški Kančios koplyčia, įamžinanti visų sovietinio teroro aukų atminimą. Koplyčios rūsyje įrengta ekspozicija, kurioje pasakojama apie Rainių žudynes.

Turėdami laiko: Apžiūrėkite Telšius, pasivaikščiokite Masčio ežero pakrante, atraskite mažąją Telšių architektūrą - visame mieste netikėtose vietose išmėtytas skulptūras. Telšiai yra vienas labiausiai per pastarąjį dešimtmetį pasikeitusių miestų ir dėl to netgi verti atskiros kelionės iš kitų šalies vietovių.

Atstumas iki kito objekto: 38 km

TREČIA DALIS: C OBJEKTAS (NR. 21)

1963-1978 m.

Google Maps koordinatės:

56.0327, 21.90594

LANKYMAS

Vasarą: I-VII 10-18 h

Žiemą: I-VII 10-16 h

Įėjimas mokamas.

www.saltojokaromuziejus.lt

arba www.zemaitijosnp.lt

GILYN PO ŽEME, TOLYN Į ŠALTĄ BRANDUOLINĘ PRAEITĮ: ŠALTOJO KARO MUZIEJUS

Šaltojo karo muziejus drąsiai galėtų būti tituluojamas vienu įdomiausių muziejų Lietuvoje tiems, kam įdomi 20 amžiaus istorija. 1963-1978 m. čia buvo įrengta sovietinė raketinė bazė, kurioje buvo dislokuotos branduolinės raketos, nutaikytos į Vakarų Europą.

Buvusiose raketų ir vidaus įrenginių valdymo aparatinėse įrengta istorinė ekspozicija, pasakojanti apie penkis dešimtmečius trukusį Šaltąjį karą. Branduolinių raketų mastelį padeda suprasti viena iš raketų šachtų, dabar pritaikyta lankymui. Raketų aukštis su branduoline galvute buvo 23 m.

Apskritai, šios paslapyje ilgai buvusios vietos istorija labai įdomi - rekomenduoju paskaityti Žemaitijos nacionalinio parko parengtą apžvalgą:

<http://www.zemaitijosnp.lt/files/uploaded/lc/militar-eksp-trumpai.pdf>.

Turėdami laiko: Apžiūrėkite Platelius bei etnografinį Beržoro kaimą. Žemaitijos nacionaliniame parke gausu įdomių objektų - visus juos galite rasti Lietuvon.lt žemėlapyje.

Atstumas iki kito objekto: 21 km

TREČIA DALIS: D OBJEKTAS (NR. 22)

1879 m.

Google Maps koordinatės:

55.91812, 21.8445

LANKYMAS
Muziejus dvare dirba:
Žiemą: II-VI 10-17 h
Vasarą: II-VII 10-19 h
Įėjimas mokamas.
www.oginski.lt

LIETUVOS DVARŲ AUKSO AMŽIAUS PAVYZDYS: OGINSKIŲ RŪMAI PLUNGĖJE

Dabartiniai puikūs Oginskių dvaro rūmai statyti 1879 m. - iškart po to, kai dvarą iš grafo Platono Zubovo įsigijo Mykolas Oginskis. Dvaras tapo tikru kultūros židiniu - ketvirtį amžiaus (iki 1902 m.) čia veikė muzikos mokykla. Vienu metu dvare mokėsi ir Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

Būtent šį dvarą su Rietavo ir Palangos dvarais 1882 m. sujungė pirmoji telefono linija Lietuvoje, kurią inicijavo Mykolo Oginskio brolis Bogdanas, tuometinis Rietavo dvaro savininkas.

Dabar išlikę apie dešimt dvaro pastatų ir didžiulis, labai gražus dvaro parkas. Būtinai pamatykite laikrodinę-oranžeriją, kuri yra pats seniausias mūrinis pastatas Plungėje.

Oginskių rūmai Plungėje - puikus Lietuvos dvarų aukso amžiaus pavyzdys. Lietuvoje tokių dvarų 19 amžiuje buvo šimtai, ir jeigu ne viską naikinantis 20 amžius, dabar kalbėtume ne apie dvarų prisikėlimą, o apie jų klestėjimą.

Dvare šiuo metu veikia Žemaičių dailės muziejus su nuolatine ir keičiamomis ekspozicijomis.

Atstumas iki kito objekto: 23 km

TREČIA DALIS: E OBJEKTAS (NR. 23)

20 a. antra pusė

Google Maps koordinatės:

56.05109, 21.61018

LANKYMAS
II-VII 10-19 h
Įėjimas mokamas.

KITOKS PASIPRIEŠINIMAS SOVIETŲ BULDOZERIAM: ORVIDŲ SODYBA

Vaikystėje šią vietą vadindavome Nesąmonių muziejumi - taip mums atrodė visos tos nesuprantamos skulptūros iš akmenų, atitemptas tankas, medžio statiniai. Tačiau Orvidų sodyba yra vienas keisčiausių ir įdomią praeitį slepiančių muziejų po atviru dangumi Lietuvoje.

Viską 1973 m. pradėjo akmens menininkas Vilius Orvidas, kūręs savo sodyboje Gargždėlės kaime. Kadangi jo kūrinuose dažnai dominavo religinė tema, kildavo grėsmė, kad tarybinė valdžia sunaikins muziejų. Taip ir atsitiko - okupacinė valdžia iš sodybos išvežė ne vieną sunkvežimį eksponatų, tačiau muziejaus nesunaikino, o per Atgimimo laikotarpį ji dar labiau išpopuliarėjo kaip pasipriešinimo okupacijai simbolis.

Ilgainiui sodyba įgavo milžiniško trikampio formą – krikščionių ikonografijoje tradicinę Apvaizdos akį, kurią apjuosė kanalai, akmenų ir žemių pylimai. Kiekvienas sodybos lankytojas Viliaus Orvido kūriniais suteiks savo prasmę - tuo ir įdomus šis muziejus po atviru dangumi.

Mirus Viliui Orvidui, dabar Orvidų sodybą prižiūri ir ja rūpinasi jo sesuo Palmyra.

Turėdami laiko: Pakeliui link Kartenos sustokite prie Kalnalio apžvalgos bokšto.

Atstumas iki kito objekto: 28 km

TREČIA DALIS: F OBJEKTAS (NR. 24)

Google Maps koordinatės:

55.91001, 21.47562

6-13 a.

LANKYMAS
Piliakalnis atviras lankytojams visus metus.

KURŠIŲ PILIES VIETA: KARTENOS PILIAKALNIS

Kartenos miestelis minimas jau nuo 13 a., manoma, kad jis buvo svarbus kuršių Ceklio žemės gynybinis ir administracinis centras. Ant šio piliakalnio stovėjusi Kartenos pilis.

Piliakalnis (dar vadinamas Pilimi) įsikūręs vaizdingoje vietoje - netoliese teka vingiuota Minija.

Kartenos piliakalnis - tik vienas iš kelių piliakalnių, supančių Karteną. Iš viduramžių šiose apylinkėse išlikę 6 piliakalniai. Alanto kairiajame krante, 500 m į pietryčius – Vėlaičių piliakalnis, vadinamas Pilale, ir Gaudučių piliakalnis. Minijos dešiniajame krante – Gintarų piliakalnis-dvarvietė, vadinama Vyšnių kalnu. Į šiaurę nuo Kartenos yra Martynaičių piliakalnis, į šiaurės rytus – Dauginčių piliakalnis, už jo – Sauserių piliakalnis.

Turėdami laiko: Pasivaikščiodami apžiūrėkite Kartenos miestelį.

Atstumas iki kito objekto: 18 km

TREČIA DALIS: G OBJEKTAS (NR. 25)

1875 m.

Google Maps koordinatės:

55.90004, 21.24802

LANKYMAS

X

www.kretingosdvaras.lt

VIENAS IŠ GRAFŲ TIŠKEVIČIŲ PALIKIMŲ LIETUVOJE: KRETINGOS DVARAS

Tiškevičių giminė valdė keliasdešimt dvarų Lietuvoje. Vienas tokių, dabar išgyvenantis renesansą - Kretingos dvaras.

Iš Zubovų 1875 m. nusipirkęs buvusį dvarą, Juozapas Tiškevičius jį pertvarkė ir čia perkėlė savo šeimos rezidenciją. Pergyvenęs du karus ir tarybinių metų nepriežiūrą, šiuo metu atkurtas ne tik dvaras, bet ir didžiulis parkas aplink jį. Čia taip pat veikia žiemos sodas, įkurtas dar grafo Tiškevičiaus laikais ir atkurtas po Nepriklausomybės atgavimo.

Turėdami laiko: Kretingos centre įsikūręs bernardinų vienuolynas, kurį verta aplankyti.

Atstumas iki kito objekto: 28 km

TREČIA DALIS: H OBJEKTAS (NR. 26)

Google Maps koordinatės:

55.77832, 21.0738

1939 m.

LANKYMAS
Norint patekti į vidų, tarkitės su savanoriais,
prižiūrinčiais bateriją.
Kontaktus galite rasti FB puslapyje: Memel-Nord

BEVEIK KAIP JŪROS PAKRANTĖS ĮTVIRTINIMAI NORMANDIJOJE: MEMEL NORD KARINĖ BATERIJA

Tikriems Antrojo pasaulinio karo istorijos mėgėjams nebūtina vykti į Normandiją, norint apžiūrėti nacistinės Vokietijos įrengtus jūros pakrantės įtvirtinimus - vienas tokių išliko prie Klaipėdos.

1939 m. nacistinė Vokietija, ruošdamasi karui ir prisijungusi Klaipėdos kraštą, Baltijos jūros pakrantėje įrengė gynybinius įtvirtinimus. Karinė baterija Memel Nord - viena iš tokių išlikusių. Ši baterija buvo priešlaivinė, turėjusi dvi pabūklų aikšteles ir puikias sąlygas (net su karštu vandeniu) kariams.

Kai Baltijos jūros gynyba neteko prasmės, karinė įgula iš čia buvo perkelta į Norvegiją, o vietoje priešlaivinių ginklų Memel Nord baterijoje buvo įrengti priešlėktuviniai pabūklai.

Sovietiniai kariai dar kurį laiką naudojo bateriją, tačiau vėliau ją išformavo. Ir tik savanorių dėka nuo 2009 m. Memel Nord baterija vėl atgauna savo veidą - buvo atkasta iš po žemių, jos viduje pradėta kaupti muziejinė ekspozicija.

Dėl patekimo į Memel Nord baterijos vidų tarkitės Facebook puslapyje "Memel-Nord" nurodytais kontaktais.

Atstumas iki kito objekto: 10 km

1923 m.

Google Maps koordinatės:

55.707913, 21.131728

LANKYMAS
Aikštė atvira visiems.

GERIAUSIOS LIETUVIŲ KARINĖS OPERACIJOS 20 AMŽIUJE ĮKARŠTYJE: KLAIPĖDOS TEATRO AIKŠTĖ

Klaipėdos krašto prijungimas prie Lietuvos dažnai tituluojamas kaip geriausia Lietuvos karinė operacija 20 amžiuje. Ilgą laiką jis buvo nuvertintas, vadintas ir dar vadinamas Klaipėdos sukilimu, bet iš tikro tai buvo 1922 m. lapkričio mėnesį Lietuvos Šaulių sąjungoje gimusi idėja, sėkmingai realizuota 1923 m. sausį. Šaulių sąjungos idėjai pritarė ir tuometinis Lietuvos ministras pirmininkas E. Galvanauskas. Tada imtasi kruopščiai ruošti Klaipėdos krašto susigrąžinimui iš tuometinio prancūzų valdymo.

Operacijoje dalyvavo apie 1700 karininkų, kareivių ir Šaulių sąjungos narių. Viskas prasidėjo 1923 m. sausio 9 d., kai Vyriausias Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas Šilutėje paskelbė manifestą, teigiantį, kad „vokiškoji“ krašto direktorija ir kitos administracinės įstaigos yra paleidžiamos, sukuriama nauja valdžia. Klaipėda apsupta iki sausio 15 d. – tądien prasidėjo jos puolimas, kuriam Klaipėdos krašto gyventojai nesipriešino. Lietuva oficialiai neigė prisidėjusi prie šios karinės operacijos.

Sausio 17 d. prasidėjusios derybos baigėsi Klaipėdos krašto prijungimu prie Lietuvos. Nėra vienos konkrečios vietos, kurioje geriausias atsispindėtų Klaipėdos krašto prijungimo operacija. Bet tuometinė Turgaus, o dabar Teatro aikštė tam puikiai tinka.

Gero kelio namo!

AČIŪ!

LIETUVON.LT

Įspūdžius, komentarus, pastabas dėl #K11 maršruto siųskite el. paštu nuotykliai@lietuvon.lt.

Norite kiekvieną mėnesį gauti du keliauti paruoštus maršrutus po Lietuvą? Prenumeruokite "Nuotykius su Lietuvon.lt": www.patreon.com/lietuvon.

Lietuvon.lt projekto naujienas sekite www.lietuvon.lt ir www.facebook.com/lietuvon.lt.

Gerų atradimų Lietuvoje!

Karolis Žukauskas
Lietuvon.lt